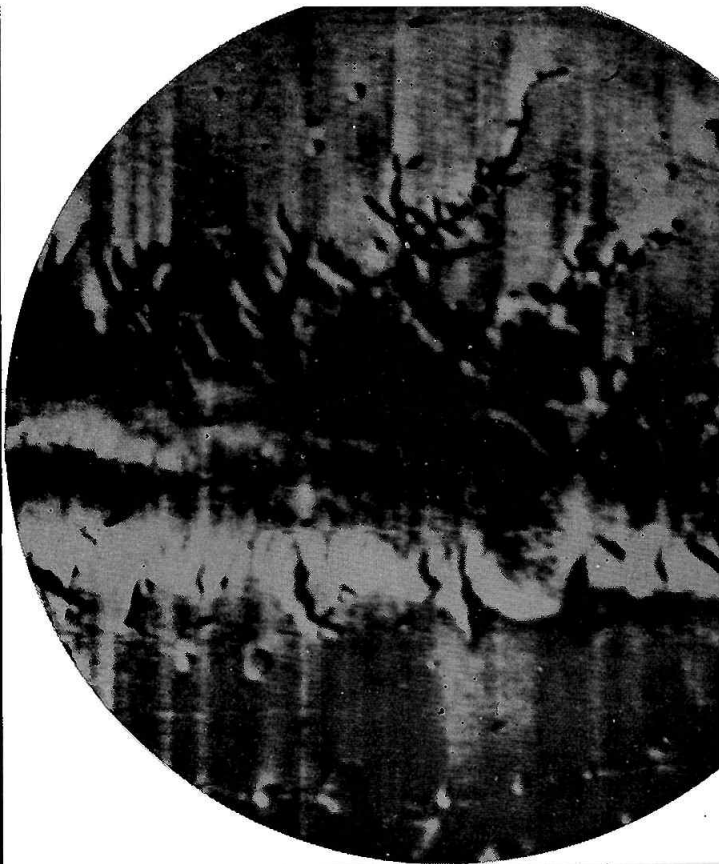

vězdářská
ročenka
1974

Academia • Praha

Hvězdářská
ročenka
1974

ČESKOSLOVENSKÁ AKADEMIE VĚD

**Hvězdářská
ročenka
1974**

ČESKOSLOVENSKÁ AKADEMIE VĚD

Vědecký redaktor

univ. prof. dr. Josef Mohr

Recenzent

dr. Pavel Mayer, CSc.

Hvězdářská ročenka 1974

Sestavili

Jiří Bouška,

Vladimír Guth,

Bedřich Onderlička,

Jaroslav Ruprecht

a spolupracovníci

Ročník 50

ACADEMIA

nakladatelství Československé akademie věd

PRAHA 1973

PŘEDMLUVA

Hvězdářská ročenka 1974 je padesátým ročníkem českých astronomických efemerid. Hvězdářská ročenka byla založena v r. 1921 tehdejším místoředitelem pražské státní hvězdárny Bohumilem Maškem a byla jím redigována po 20 let. Její vydávání bylo přerušeno toliko během druhé světové války v l. 1942—1945. V r. 1946 bylo její vydávání obnoveno a trvá do dnešního roku, kdy tedy jubuluje, i když její nakladatelství se několikrát pozměnilo, až v r. 1954 zakotvilo v Nakladatelství ČSAV — nyníjší ACADEMII. Podrobné osudy prvních 40 ročníků této publikace jsou zachyceny v 40. ročníku HR 1964, kde je zachycen i celkový vývoj českých efemerid pokud historie sahá. Proto se v dalším omezujeme na zachycení posledního desetiletí, i když během tohoto období nedošlo k podstatnějším změnám.

Podkladem HR byly i tentokrát světové astronomické efemeridy: af sovětský Astronomičeskij Ježegodnik SSSR sestavovaný Ústavem teoretické astronomie AN SSSR v Leninradě, nebo anglo-americké efemeridy Astronomical Almanac počítané v Londýně (H. M. Nautical Almanac Office-RGO-Herstmonceux) a ve Washingtonu (Námořní hvězdárna), ovšem přepočtené pro středoevropský poledník i čas a +50° rovnoběžku a upravené s přiměřenou přesností. Výpočet zákrytů poskytuje HR přímo H. M. Almanac Office. Originálně jsou zpracovány údaje o zatměních, přechodech, o kometách, meteorech, proměnných hvězdách i z různých pramenů o družicích. Základem přehledu pokroků o astronomii jsou četné odborné astronomické časopisy i originální pojednání různých observatoří a výsledky vědeckých konferencí.

Vzhledem k rostoucímu objemu „Pokroků“, jak si vyžaduje stále stoupající příliv nových informací, bylo počínaje rokem 1966 upuštěno od každoročního vydávání podrobných vysvětlivek, neboť objem HR nebylo možné dále zvětšovat. V letošním ročníku však „Vysvětlivky“ na žádost mnoha uživatelů opět otiskujeme. Navíc v r. 1970 byl k HR připojen seznam hvězdných velikostí a barevných indexů vybraných hvězd, významných pro fotometrické práce. Autoři považují „Pokroky“ za velmi užitečný doplněk efemerid, který dává HR trvalejší hodnotu než v trvání jediného roku.

Pokud jde o autory, k hlavnímu kolektivu: Bouška, Guth, Onderlička

přistoupil v r. 1967 Ruprecht, neboť se podstatným příspěvkem podílí na „Pokrocích“ a vedle toho střídavě s Bouškou vykonává funkci vedoucího autorského kolektivu. Stálými spolupracovníky byli po celé desetiletí Vl. Ptáček a L. Weberová a k nim přistoupil v r. 1970 P. Andrlé.

I v tomto jubilejním ročníku není změn proti ročníku minulému. Část A, B1, B2, B4 (zatmění Slunce, zákryty) a B6 zpracoval V. Guth, části B3, B4 (zatmění Měsíce) a B5 J. Bouška, B7 a B8 B. Onderlička a část C Vl. Ptáček. Na sestavení přehledu za rok 1972 se podíleli: P. Ambrož (D3), P. Andrlé (D2), J. Bouška (D5), V. Guth (D6), B. Onderlička (D4), J. Ruprecht (D7-16), L. Weberová (D1). Část E zpracoval B. Onderlička, „Vysvětlení k HR“ J. Bouška.

Přáním autorů je, aby HR i v budoucích létech stejně dobře sloužila jak našim astronomům z povolání, tak i astronomům amatérům i dalším četným zájemcům o astronomii v našich zemích, jako jim sloužila v minulém půlstoletí.

V dubnu 1973

Autoři

A. KALENDÁŘNÍ DATA ROKU 1974

Rok 1974 *řeckořského (gregoriánského)* kalendáře, tř. nového stylu, je rok obyčejný o 365 dnech. Počíná se u nás 1. ledna o středoevropské půlnoci.

Rok 1974 *juliánského* kalendáře, tř. starého stylu, je také rok obyčejný o 365 dnech. Počíná se dnem 14. ledna 1974 nového stylu.

Základy roku 1974 v řeckořském kalendáři jsou:

Sluneční kruh	23	epakta	6
(perioda 28-letá)			
zlaté číslo	18	nedělní písmeno	F
(perioda 19-letá)			
římský počet	12	velikonoční neděle . . .	14. IV.
(perioda 15-letá)			

Jiné éry a periody:

Rok 1974 *křesťanské éry* (ab incarnatione Domini) se shoduje:

a) s rokem 7482/83 světové éry *řecké* neboli *byzantské*. Rok 7482 začal dne 14. září 1973 greg., rok 7483 začne dne 14. září 1974 greg.

b) s rokem 6687 *juliánské* *periody Scaligerovy*. Rok 6687 začne dnem 14. ledna 1974 greg.

c) s rokem 5734/35 *židovské éry*. Rok 5734 je obyčejný nadpočetný rok o 355 dnech, začal dne 27. září 1973 greg. Rok 5735 je obyčejný pravidelný rok o 354 dnech, začne dne 17. září 1974 greg.

d) s rokem 2750 *olympiád*, a to s druhým rokem 688 olympiády. Počíná dne 14. července 1974 greg.

e) s rokem 2727 *ab urbe condita* (od založení Říma), počíná dne 14. ledna 1974 greg.

f) s rokem 1393/94 *mohamedánské éry Hedžry*. Rok 1393 je rok přestupný o 355 dnech a začal při západu Slunce dne 4. února 1973 greg. Rok 1394 je obyčejný rok o 354 dnech a začíná při západu Slunce 25. ledna 1974 greg. *Ramadan* začíná dne 18. září 1974 greg.

g) s rokem 1895/96 *indické éry Saka*. Rok 1895 začal dne 21. března 1973 greg., rok 1896 začne dne 22. března 1974 greg.

h) s rokem 2634 *japonské éry*, začíná dne 1. ledna 1974 greg.

ch) s rokem 1690/91 *Diokleciánovy éry* (kopský kalendář). Rok 1690 začal dne 11. září 1973 greg., rok 1691 dne 11. září 1974 greg.

Besselův rok 1974,0 (annus fictus) začíná dne 1974. I. 0,736 *EČ*, tj. 1973. XII. 31 v 17^h39,8^m *EČ*. Je to okamžik, kdy střední délka Slunce ovlivněná aberací je 280°. V druhé polovině roku vztahujeme polohy hvězd na rok 1975,0, tj. 1975. I. 0,987 *EČ* čili 1974. XII. 31. 23^h28,3^m *EČ*.